

לשכת עורכי הדין
הוועד המרכזי

גליון 34
ינואר 2010

אתיקה מקצועית רבעון האתיקה של לשכת עורכי הדין

שינוי והמשך

עו"ד דרור ארד-אילון / יו"ר ועדת האתיקה הארצית

באחד לינואר 2009 מתפזרות ועדות האתיקה במתכונתן הנוכחית, ומתחילות את פעולתן ועדות האתיקה שמונו לפי ההוראות הקבועות בתיקון 32 לחוק לשכת עורכי הדין, התשס"ח - 2008. ועדות האתיקה היוצאות היו ועדות מייעצות, וסמכות הקבילה הייתה מסורה לוועדי המחוז ולוועד המרכזי שהם גורמים נבחרים. ברוב המחוזות חברי ועדות האתיקה היו חברי ועד נבחרים. כך הייתה זיקה משמעותית בין הפוליטיקה לאתיקה.

זיקה זו נחלשה במידה ניכרת במסגרת החדשה. ועדי המחוז והוועדה המרכזי מינו ועדות אתיקה, שלא יותר ממחצית מחבריהן הם חברי מוסדות לשכה. הועדות עצמן הן מוסדות לשכה וסמכויות הקבילה וחיווי דעה מוקדמת נמסרו להן בחוק. כך, אין לוועד מחוז או לוועד המרכזי יכולת להתערב בפעולתה השוטפת של ועדת האתיקה. יותר מכך, לצד כל ועדת אתיקה יפעל פרקליט שישמש כבא-כוח הוועדה בהליכים משמעותיים וילווה את פעילותה השוטפת. כך תובטח רמה מקצועית גבוהה, ושימור הידע בוועדות לאורך זמן.

ועדת האתיקה הארצית היוצאת פעלה במתכונת דומה - אם כי לא מחייבת - כבר כמה שנים. רוב חבריה לא היו נבחרים ציבור, והם מונו על בסיס מקצועי ולא לפי מפתח סיעתי. הוועדה היוצאת עסקה בשנתיים האחרונות במאות החלטות בתחומי עיסוק רבים וחשובים: חיסיון עורך דין ולקות, נאמנות בכספי לקוח, מגע עם עד תביעה (גם בגליון זה), חובותיו של עורך דין למצג אמת כלפי בית המשפט, חובות עורך דין של קבלן בעסקת מקרקעין, האיסור על עורך דין להתחייב בשם לקוחו בעסקאות משכנתא, התבטאויות אסורות של עורכי דין, היחס בין טעות, רשלנות ועבירה אתית ועוד.

החלטות ועדת האתיקה הארצית התפרסמו - וימשיכו להתפרסם - בכתב עט זה, ובאתר הלשכה. בשנים האחרונות צוטטו החלטות הוועדה בפסקי דין ובמאמרים, והן משמשות כלי יעיל להנחיית עורכי דין ולהגברת המודעות להתנהלות אתית של עורכי דין.

השאלה "איך ראוי להתנהג?" היא בעלת אופי מטעה. מצד אחד עומדת האתיקה על כללים וחובות מוגדרים היטב (כמעין משפט פלילי) ומצד שני על הוראות סל כלליות. מכאן חשיבותה של ועדת אתיקה מקצועית, המורכבת מחברים העוסקים במקצוע, שאמונה על קביעת סטנדרט מקצועי, ויכולה לסייע בעצה לעורכי דין המתלבטים איך לנהוג במצבים הנקרים בדרכם.

עורכת: ד"ר לימור זר-גוטמן, עו"ד, המסלול האקדמי המכללה למינהל ■ **יו"ר ועדת האתיקה הארצית:** עו"ד דרור ארד-אילון
המערכת: רח' דניאל פריש 10, תל אביב 64731, טל. 03-6362200, פקס. 03-6918696, email: dorit@israelbar.org.il
מאמרי המערכת: שינוי והמשך ■ **הנחיות והחלטות:** ועדת האתיקה הארצית ■ עיצוב: סטודיו רחל קליין

הנחיות והחלטות ועדת האתיקה הארצית

כלל 37: מגע עם עדי הצד שכנגד

שאלתא השואל הוא יועץ משפטי של קיבוצים ומושבים פונה אלינו בשאלה הקשורה למגע של עורך הדין של תאגיד נאשם עם עדי התביעה שהם אורגנים של התאגיד.

השויות החוק (לרוב בעניין עובדים זרים), פונות לממלאי תפקידים בקיבוץ או במושב (מזכיר, גזבר וכיו"ב), מבקשות חומרים שונים שעלולים להפיל את התאגיד או תאגידי משנה שלו (ואף אורגנים שלהם). ממלאי התפקידים משתפים פעולה, מתוך הבנה שזו חובתם. לימים מוגש קנס מינהלי, שיש בו ברירת משפט. כשמתנהל משפט, אותם ממלאי תפקידים - שהם האנשים הרלוונטיים של התאגיד - הם עדי תביעה. אולם כלל 37(ב) אוסר על סינוגר לבוא בדברים בעניין המשפט עם עדי התביעה ובכך הגנתו של התאגיד נפגעת. כיצד על עורך הדין לנהוג?

החלטה כלל 37(ג) לכללי האתיקה בא לתת פתרון לבעיה. לפיו, במשפט אזרחי די בכך שהעד מטעם הצד השני "פעל מטעמו של הלקוח" כדי שעורך הדין של הלקוח יהיה רשאי לבוא עמו בדברים (סעיף 37(ג)(3)). במשפט פלילי, כאשר הנאשם הוא תאגיד, אם עד התביעה הוא יו"ר הדירקטוריון, יו"ר ההנהלה או המנכ"ל של אותו תאגיד - רשאי בא-כוחו של התאגיד לבוא עמו בדברים (כלל 37(ג)(1)).

בכל מקרה אחר, רשאי בא-כוח התאגיד לפנות לבית המשפט הדין בתיק או לועד המחוז או למי שועד המחוז הסמיכו לכך (בדרך כלל ועדת האתיקה המתאימה), בבקשה לבוא בדברים עם העד. בית המשפט או ועד המחוז רשאי להתיר זאת ואף לקבוע תנאים בהיתר (כלל 37(ג)(2)).

יש לזכור שגם אם קיימת הרשאה איתת למגע עם אותם עדים עדיין, אין עורך הדין רשאי לעבור בכך עבירה פלילית של פגיעה בטוהר המשפט. בנוסף, על עורך הדין לזכור, שבחקירה הנגדית רשאי התובע לשאול את העד בדבר קיומם של מגעים כאלה, והעד יידרש להשיב לכך. (החלטה מספר את 55/09)

כלל 37: מגע עם עדי הצד שכנגד

שאלתא הפונה עבדה כעורכת דין במשרד (להלן: המשרד). וכיום היא עובדת במקום אחר. המשרד תובע לקוחה שבה טיפלה בעת שעבדה במשרד. הלקוחה מבקשת לימנה לעדות (הפונה סירבה לערוך תצהיר). לאחר מכן פנה המשרד וביקש ממנה להגיש תצהיר מטעמו. הפונה הבהירה שהיא כבר עדה מטעם הצד השני, ואז המשרד הציע לה ללמוד את התיק בטרם עדותה. היא מבקשת עצה.

החלטה הפונה היא עד שזמן עלי-ידי צד אחד, וכלל 37(ב) לכללי האתיקה אוסר על הצד השני, המשרד בו עבדה, לבוא עמה בדברים בקשר לעדותה, ובכלל זה להזמין אותה לעיין במסמכים. אך לפי כלל 37(ג)(3), החל במקרה שלפנינו, מותר למשרד בו עבדה לפנות אליה שכן היא פעלה מטעם המשרד, בעת שעבדה בו, בעניין נושא המשפט. המסקנה היא שאין מניעה איתת מפני עורכת הדין הפונה לשוחח עם עורך הדין של המשרד.

לגבי יחס עורכת הדין הפונה ללקוחתה לשעבר המזמנת אותה כעת לעדות - על עורכת הדין לבוא עימה בדברים לפני שתעיד במטרה לברר אם יש הסכמה להסרת החסיון. כאשר עורך דין נקלע לסכסוך עם לקוח, החיסיון אינו חל על דברים הדרושים לבירור הסכסוך, ובעניין זה יש הלכות ברוח. אולם כאן מדובר בעורכת דין לשעבר של הלקוחה, שלה עצמה אין סכסוך עם הלקוחה, ולפיכך ספק אם היא אישית פטורה מן החיסיון בנסיבות אלו.

על-כן, הצעתנו היא, שאם היא מבקשת לבוא בדברים עם עורכי הדין של המשרד, או לעיין במסמכים שהם מעבירים לה, ראוי שתיידע את עורך הדין שמזמן אותה או את הלקוחה במישרין. (החלטה מספר את 198/09)

עורך הדין והצד שכנגד: מותר לצרף שובר תשלום למכתב התראה

שאלתא בהמשך להחלטת ועדת האתיקה הארצית (החלטה מספר את 77/04 אתיקה מקצועית 29 עמ' 8) אשר קבעה כי צרוף שובר תשלום כחלק פיזי בתחתית מכתב דרישה, הוא פסול ואינו הולם את מקצוע עריכת הדין; עניינה של השאלתא הוא לגבי צרוף שובר תשלום במצורף למכתב, כצחפה בלבד ולא כחלק פיזי של המכתב.

החלטה ככלל, עורך דין הפועל במסגרת גבייה, שולח מכתבי התראה מתוך מטרה לגבות את החוב וצרוף שובר תשלום אכן מקל על החייב וחוסך זמן והליכים. יחד עם זאת, כדי שלא להטעות את החייבים ובמטרה להפריד בין

פעולת הגביה לפעולת עורך הדין, יש צורך להפריד בין המכתב לשובך. ניתן לצרף את שובר התשלום בנייר נפרד ולהוסיף למכתב ההתראה סעיף בנוסח: "לנוחיותך מצ"ב שובר לתשלום." (החלטה מספר את 92/09)

פגישה עם לקוח בבית מגורי הלקוח

שאלתא האם יש פגם אתי בפגישה עם לקוח בבית מגוריו כדי להכינו לעדות בשל כך שהוא במעצר בית, ולאחר שבקשה להתיר לו להגיע למשרד עורכי הדין לשם כך נדחתה.

החלטה אין פגם אתי במפגש האמור. מכוח חובת הנאמנות של עורך הדין ללקוחו, כמו גם חובתו לבית המשפט, עליו לפעול ככל יכולתו כדי להכין את לקוחו לעדות, ובכלל זה לראיין אותו ולפגוש אותו ככל הנדרש לצורך הטיפול המקצועי. אכן, מפגש במשרד עורכי הדין הוא הדרך הנכונה יותר למפגש הכנה מעין זה (ובכלל למתן השיחות), אולם כשהלקוח אינו נגיש מטעם ממשי, אין פסול במפגש עמו שלא במשרד, ובלבד שמקום הפגישה ודרך הפגישה לא יפגעו בסודיות המקצועית ובכבוד המקצוע.

כך, למשל, אין פסול לפגוש לקוח למטרות אלו בבית מעצר, בבית כלא, בבית חולים (כשהלקוח מאושפז), בביתו (כשהוא מנוע להגיע למשרד עורכי הדין). להבדיל, לעתים מטעמי נוחות ועלות, אפשר לפגוש לקוח המתקשה להגיע למשרד גם בחו"ל, והדברים ידועים ומוכרים.

ככל שיש לעורכי הדין טענה באשר לנכונותה המשפטית של החלטת בית המשפט, ההכרעה בעניין זה מסורה לבית המשפט הדין בתנאי השחרור.

משרד עורך הדין: שמירת חומר ארכיוני

שאלתא האם ניתן להחתים את הלקוח על הסכמה בכתב לפיה רשאי עורך הדין לבער את החומר הארכיוני בתום התקופה המוסכמת ללא צורך בפני נוספת אל הלקוח כנדרש בכלל 4 לכללי לשכת עורכי הדין (שמירת חומר ארכיוני במשרד עורכי הדין), תשל"א - 1971?

החלטה לפי כלל 2 לכללים לעיל כל עוד לא הוסכם אחרת בכתב בין עורך הדין לבין לקוחו, לא יהא עורך הדין חייב לשמור על החומר הארכיוני שלו יותר מחמש שנים לאחר סיום הטיפול. ניתן לקצר את התקופה של חמש שנים על ידי הסכמה בכתב.

לפי כלל 4 לכללים, על אף האמור בכלל 2, לא יבער עורך דין חומר ארכיוני אלא אם כן הציטעו לפני כן במכתב רשום לקוח. ניתן לתת הודעה בכתב ללקוח, במכתב רשום או על ידי מסירה ביד שתאושר על ידי הלקוח, במקביל ובו זמנית לחתימת ההסכם באשר לתקופה בה חייב עורך הדין לשמור על החומר הארכיוני, כי על פי הוראות כלל 4 מוצע בזה החומר הארכיוני ללקוח, בתום התקופה בה הוסכם כי עורך הדין חייב לשמור על החומר הארכיוני, ואם הוא לא יקבלו בחזרה, יעתיקו או יצלמו בתום אותה תקופה, יבער החומר בתום התקופה. (החלטה מספר את 56/09)

משרד עורך הדין: ביעור חומר ארכיוני

שאלתא האם ניתן לבער חומר ארכיוני בתום התקופה גם אם הלקוח טרם קיבל הודעה על כך לפי כלל 4? החלטה יש להבין את כלל 4 כלשונו - חומר ארכיוני לא יבער טרם שהלקוח או יורשיו קיבלו בפועל הודעה כאמור בכלל הכללים אינם מאפשרים תחליף המצאה. (החלטה מספר את 77/09)

שכר טרחה: עיקול כספי זכייה של הלקוח המצויים בידי עורך הדין

שאלתא עורך הדין השואל מייצג לקוח בתביעות נזיקין שונות. על פי המוסכם ביניהם (וכמקובל בתיקי נזיקין) שכר הטרחה ישולם באחוזים מהסכומים שייגבו מהמזיקים השונים. לאחרונה התקבל אצל השואל "עיקול אצל מחזיק" על כספי הלקוח. השואל מבקש לדעת כיצד "מבחינה אתית" עליו לפעול כדי להבטיח את קבלת שכר הטרחה.

החלטה השאלתא אינה מעלה כל סוגיה אתית, שכן מדובר בסדר קדימויות בין נושים, כאשר עורך הדין הינו אחד הנושים.

בפני עורך הדין פתוחה בפניו הדרך להסדיר את תשלום שכר הטרחה באחת משתי דרכים. הראשונה, הסדר כספי

אחר עם הלקוח שיבטיח את תשלום שכר הטרחה. השנייה, הסדר עם הנושה, בניסיון להביא להחרגת רכיב שכר הטרחה מהעיקול. (החלטה מספר את 63/09)

עורך דין וכספים: פתיחת חשבון נאמנות עבור לקוח פושט רגל

שאלתא האם רשאי עורך דין לפתוח עבור לקוחו פושט רגל חשבון נאמנות לניהול עסקיו? האם פתיחת חשבון שכזה מנוגדת לכלל 10 לכללי האתיקה?

החלטה בחשבון נאמנות אין משום ערכות אישיות של עורך הדין ולכן כלל 10 אינו רלוונטי. אולם עלול להיווצר מצב בו עורך הדין הפותח חשבון נאמנות לפושט רגל משמש מקלט לכספי פושט הרגל ובכך עורך הדין במקום להיות לעזר לבית המשפט עלול לשים בפניו מכשול. בעניין זה לא נמסר די מידע על פושט הרגל, ובאיזה שלב נמצא ההליך, ולכן מומלץ לעורכת הדין לברר האם מונה נאמן, כונס או מנהל מיוחד לפושט הרגל. אם לא תעשה כן היא עלולה לעבור עבירה אתית. ככלל, מה שאסור לאדם לעשות, אסור לנאמן לעשות עבורו. (החלטה מספר את 78/09)

עורך דין וכספים: הוצאות משפט שייכות ללקוח ויש לחשמן לטובת הלקוח

עובדות במסגרת בקשה לביטול פסק דין שניתן במעמד צד אחד, חויבה הנתבעת, שיוצגה על-ידי הנילונה, בתשלום הוצאות משפט בסך של 15000 ₪ לתובעת אשר יוצגה ע"י המתלונן. הנילונה העבירה למשרד המתלונן המחאה לפקודת התובעת, למרות שידוע היה לה כי היא מיוצגת על-ידי המתלונן. המתלונן, החזיר את המחאה למשרד הנילונה ובקש כי תוצא המחאה לפקודתו, וזאת כדי שלא יצטרך להטריח את הלקוחה שתסב את המחאה. למכתב צורף לדברי המתלונן יפוי כוח. הנילונה החזירה את אותה המחאה. המתלונן טוען כי הנילונה הפרה את כלל 26 בכך שנהגה באופן שאינו חברי.

החלטה לגנוז את התלונה. הוצאות, לרבות הוצאות שכר טרחה שפוסק בית המשפט, שייכות ללקוח ולא לבא כוח. לפיכך, לא נעברה כל עבירה אתית בכך שעורכת הדין הנילונה שלחה שיק לפקודת הזוכה, ומכיוון שנאסר עליה לפנות ישירות לזוכה, העבירה אותו לבא כוחו. (החלטה מספר את 357/08)

עורך דין וכספים: תשלום לצד שכנגד

שאלתא הפונה הוא עורך דין שייצג לקוח בגישור, שכסופו הלקוח התחייב לשלם לצד שכנגד סכום כסף. עורך הדין הפונה קיבל מהצד שכנגד כתב ויתור כנגד העברת חלק מהתקבול אליו וחלק לעורך דינו. אך עורך הדין של הצד שכנגד מתנגד להעברת הכספים במישרין ללקוחו בטענה שהדבר סותר את הסכם שכר הטרחה שלו. הפונה שואל האם עליו לפעול לפי כתב הויתור של הצד שכנגד או לפי דרישת עורך הדין של הצד שכנגד.

החלטה מבחינה חוזית, שלוחו של אדם כמותו, ובדרך כלל יש לראות בהעברת כסף לעורך דין כאילו הוא הועבר ללקוחו. אולם במישור האתי, יש להבחין בין העברת הכסף באמצעות עורך הדין לבין העברתו לפקודת עורך הדין. בדרך כלל אסור לעורך דין להעביר כספים שנפסקו במישרין לצד שכנגד (אם הוא מיוצג). אולם אין כל מניעה שהתשלום יבוצע בהמחאה לפקודת הצד שכנגד אם ההמחאה עוברת לידי עורך דינו. עורך הדין של הצד המשלם אינו אחראי על אכיפת הסדר הפשרה או הסכם שכר הטרחה של הצד שכנגד - והכספים הם כספי הלקוח ולא כספי עורך הדין. יוער כי שונה הדבר, אם מוצגת לעורך הדין המשלם המחאת זכויות תקפה, שכן מסמך כזה מעביר את הבעלות בכספים. (החלטה מספר את 121/09)

דין משמעת: רשלנות כעבירת משמעת

עובדות הנילון ייצג את המתלונן בתביעה נגד חברת ביטוח. בעת דיון בבית המשפט הסכימו הצדדים לתביעה כי המתלונן יעבור בדיקת פוליוגרף וקביעתה תהיה מכרעת בתיק. בדיקת הפוליוגרף קבעה כי המתלונן שיקר וכפי שסוכם, הורה בית המשפט על דחיית התביעה. כמו כן, נפסק לנתבעת הוצאות ושכר טרחת עורך דין. לטענת המתלונן, הוסכם שהוא יעבור בדיקת הפוליוגרף ובלבד שלא יחויב בהוצאות. על כן, היה על הנילון להגיש תגובה על פסיקת בית המשפט בדבר תשלום הוצאות תוך הזמן הקבוע בהחלטה, ומשלא עשה כן, התרשל בניהול התיק ופעל שלא במסירות ונאמנות כלפי המתלונן. הנילון השיב בדיון הסכימו הצדדים כי עלות בדיקת הפוליוגרף תוטל על הנתבעת, אולם לא נקבע כך לגבי הוצאות

משפט נוספות. וכי ההחלטה שלא להגיב על ההחלטה נתקבלה במשותף על ידי הנילון והמתלונן. עוד ציין הנילון כי המתלונן חזר בו מתלונתו וחתם על מסמך לפיו אין לו כל טענה או תביעה כלפי הנילון וכי כל אשר נעשה בענייניו היה בידיעתו, בהסכמתו ובאישורו.

ועד המחוז החליט לגנוז את התלונה לאור העדר תגובת המתלונן לפנייתיהם, בהן נתבקש לפרט היכן נקבע בהחלטת בית המשפט המועד להגשת ההתנגדות.

החלטה התלונה היא בגין רשלנות, אך אינה מצביעה על רשלנות רבתי; אף אם היתה רשלנות, ואין אנו קובעים כך, רשלנות כשלעצמה אינה עבירה אתית. (החלטה מספר את310/08)

פרסומת: אסור לאתר אינטרנט של עורך דין לכלול לוגו של גוף מסחרי

עובדות באתר האינטרנט של הנילון קיים לוגו של בנק מסוים במספר דפים. הלוגו אינו מהווה לינק/קישור לאתר של הבנק, אלא סמל הבנק בלבד כחלק מההסבר בעניין קבלת ההלוואה.

החלטה אסור לאתר של עורך דין לכלול קישור לאתר מסחרי כלשהו ואף לא לוגו של גוף מסחרי. עורך הדין מתבקש לוודא שבאתר שלו אין לינק או לוגו כאמור ולהודיע על כך לוועדה תוך 30 יום. (החלטה מספר את 338/08)

פרסומת: מדריך מקצועי מסווג

עובדות האם מותר לעורכי דין לפרסם ב"מדריך המומלצים" של חברה מסחרית מסוימת. במדריך נכללים עשרה בעלי מקצוע מכל תחום הנבחרים על-ידי החברה המסחרית.

החלטה (1) הפרסום לעורכי דין בחוברת "מדריך המומלצים" אינה עומד בקנה אחד עם כללי לשכת עורכי הדין (פרסומת) ולפיכך לעורכי דין אסור לפרסם בחוברת זו.

כללי הפרסומת לעורכי דין קובעים רשימה סגורה של מקומות לפרסומות ובניהם: מדריכי טלפון או ספרי מען או מדריכים מקצועיים מסווגים. מדריכי טלפון וספרי מען מאופיינים בכך שכל אחד יכול להירשם בהם או לפרסם בהם כדוגמת: ספרי טלפון של בזק או דפי זהב. מדריך מקצועי מסווג הוא מדריך פרסומת של עורכי דין בלבד כדוגמת מדריך המוצא על-ידי מרטנדייל האבל וההוצאה לאור של לשכת עורכי הדין.

מעיון בחוברת "מדריך המומלצים" עולה כי המדריך אינו פתוח לכלל המפרסמים אלא רק לבעלי מקצוע שנבחרו לפי קריטריונים שנקבעו על-ידי המדריך. אותם קריטריונים אינם קריטריונים שניתן ליחסם לעורך דין זה או אחר. לדוגמה, המלצות על אופי וטיב עבודתם - עבודה מקצועית של עורך דין אינה יכולה להיבחן באותם קריטריונים של בעלי מקצוע אחרים שאינם כפופים כלל ועיקר למגבלות של אתיקה מקצועית, רשלנות מקצוע ועוד. דוגמה נוספת לקריטריון של המדריך היא מחויבות לשקיפות בנושא חומרים וחלפים - עורכי דין כפופים לחובות סודיות וחסיון, אשר אינם מאפשרים את השקיפות האמורה.

(2) להעמיד לדין את עורכי הדין המפרסמים במדריך. מדובר בשמונה שנים מאז פורסמו כללי הפרסומת. פורסמו עשרות החלטות והנחיות לגבי המותר והאסור. פרסום ב"מדריך המומלצים" אסור על פניו. גם לו סברו שהפרסום במדריך זה מותר, אזי גודל המודעה, התכנים ההתעלמות מכללי הפרסומת בוטה ומחייב העמדה לדין. (החלטה מספר את 120/09)

פרסומת: אסור לפרסם סרט פרסומת ותדמית באינטרנט

שאלתא חברה מסחרית של מדריכים מציעה לעורכי דין לפרסם באמצעות אתר האינטרנט שלה סרטוני פרסומת. הפונה מבקשת לדעת אם הדבר מותר לפי כללי הפרסומת החלים על עורכי דין?

החלטה כללי הפרסומת מאפשרים לעורכי הדין לפרסם בכפוף למגבלות הכללים. מרבית התשובות לצורה ותוכן הפרסום נמצאות בכללים. בכללי הפרסומת מה שלא הותר, משמע - אסור. פרשנות זאת גם נלמדת מהשימוש במילה "בלבד" בסעיפים 33 ו-34.

הפרסומת באינטרנט כאמור בסעיף 3(ה) לכללים מאפשרת הרחבה נוספת של פרסומת מעבר למותר במדינות אחרות כגון מודעה בעיתון או נייר מכתבים. מעיון בכלל 3(ה) הרלוונטי עולה כי: "פרסומת באינטרנט כאמור בסעיף קטן (א) (5) תובא בלא ליווי של מלל קולי; ניתן לעשות שימוש בתמונות ואיורים גרפיים שאינם פוגעים בכבוד המקצוע"

לפיכך, מותר לפרסם באינטרנט תמונות ואיורים שאינם פוגעים בכבוד המקצוע אך לא הותר שימוש בסרטים. (החלטה מספר את 122/09)

יחס בין חברים: התבטאות כלפי חבר למקצוע

עובדות במכתב ששלח הנילון לעורך הדין מתלונן נכתב כי מכתבו הקודם של המתלונן "אינו שווה התייחסות". לגישת המתלונן, אמירה כזו אינה הולמת את המקצוע.

הנילון הסביר בתשובתו כי אותו מכתב שלגביו התבטא, כלל טענה, לפיה הנילון התחייב אישית לתשלום שכר טרחתו של המתלונן על-ידי מרשתת של הנילון, שהיא מוצעה מקומית, ולא עמד בהתחייבותו. טענה זו היא, לדברי הנילון, חסרת שחר ולכן כתב את אשר כתב.

החלטה לגנוז את התלונה. התבטאות לפיה מכתבו של חבר למקצוע "אינו שווה התייחסות", אמנם לא מוסיפה כבוד לנילון, אך בנסיבות העניין אין היא מהווה עבירה משמעותית. (החלטה מספר את 271/08)

יחס בין חברים: כלל 31, תביעה שכנגד נגד עורך דין

עובדות המתלונן מייצג עורך דין אשר תבע את לקוחותיו בגין אי תשלום שכר טרחה. עורך הדין הנילון המייצג את הנתבעים הגיש לבית המשפט כתב הגנה וכתב תביעה שכנגד. לטענת המתלונן, הנילון לא פעל לפי הוראת כלל 31 כאשר לא פנה תחילה אל עורך הדין הנתבע בתביעה שכנגד. התלונה גם עוסקת בשורה של התבטאויות שכתב הנילון בכתבי בי דין שהגיש. בכללם: "תביעתו של התובע הינה חמדנית וחסרת תום לב" "משגבר על התובע ייצרו וחדמנתו בערה בו, מבקש הוא כעת לעשוק את בני הזוג בנתבעים.

הנילון טוען כי כלל 31 לא חל מקום בו מוגשת תביעה שכנגד. כאשר עורך דין תובע אדם כלשהו, עליו לצפות כי הוא עלול להיתבע אף הוא בתביעה שכנגד ואין בכך פתיחת הליך כאמור בכלל 31. לגבי ההתבטאויות האמורות, הרי שאין בהם פגיעה חמורה אלא הבעת ביקורת. ומכל מקום, הוא שלח מכתב התנצלות אל המתלונן.

החלטה לגנוז את התלונה. התבטאויותיו של הנילון, בצירוף מכתב התנצלות שהועבר על ידו אל המתלונן, אינן עולות כדי עבירה אתית אשר יש להעמיד בגינה לדין משמעת.

לעניין כלל 31: ועדת האתיקה התייחסה לתוקפו בעת הגשת תביעה שכנגד וקבעה כי "משבחר המתלונן להקדים ולהגיש תביעה כנגד מרשתת של הנילון, ברי כי אפסו הסיכויים לישוב את הסכסוך בדרכי שלום, ולפיכך לא הייתה מניעה כי גם הנילון יגיש את תביעתו מבלי לנקוט צעדים מקדימים נוספים." (החלטה מספר את 31/08) **אתיקה מקצועית 28 עמ' 8**

בהתאם להחלטת ועדת האתיקה לעיל, בצירוף טענות הנילון כי פנה אל המתלונן טלפונית וכי דבר התביעה שכנגד נדון בבית המשפט, עולה כי התנהגות הנילון אינה עולה כדי עבירה אתית. (החלטה מספר את 90/09)

תשלום עבור חוות דעת מומחה

עובדות הנילון הזמין חוות דעת בתחום מדעי מחברה שבבעלות המתלונן (להלן: "החברה"). סוכם כי הנילון ישלם חלק מהסכום כמקדמה. לתלונה צורף מכתבו של הנילון בו הוא מקבל את הצעת המחיר, מעביר המחאה עבור המקדמה ומציין כי יתרת התשלום תבוצע עם קבלת חוות הדעת.

כאשר הועברה אל הנילון טיוטת חוות הדעת הוא ביקש כי לתקן את חוות הדעת והדבר נעשה אף בניגוד להמלצת החברה. עד היום, טרם שילם הנילון את היתרה עבור חוות הדעת והתעלם מדרישות התשלום של המתלונן. המתלונן צירף העתקים של מספר דרישות תשלום.

לטענת הנילון, מרשתת היא ששכרה את שירותיו של המתלונן והיא שביקשה את תיקון חוות הדעת. הנילון טוען עוד כי הבהיר בכתב כי "על חוות הדעת להיות מנוסחת כחוות דעת מומחה לבית משפט". אך חוות הדעת לא הייתה ערוכה בהתאם למה שסוכם ולא כחוות דעת מומחה לבית המשפט וגם חוות הדעת המתוקנת לא הייתה ערוכה כנדרש וכי המומחה שערך את חוות הדעת לא חתם עליה והחברה סירבה למסור פרטים והסברים לעניין המסמך.

החלטה לגנוז את התלונה. בביטאון אתיקה מקצועית גליון 18 עמ' 8 פורסמה החלטת ועדת שגר טרחה לפיה "אם עורך הדין לא התנה מראש כי על המומחה לגבות את שכר טרחתו מהלקוח, שאז החובה לשלם למומחה מוטלת על עורך הדין." (החלטה מספר שכ"ט 15/05)

נסיבות המקרה אמנם מעידות כי הזמנת חוות הדעת נעשתה מול עורך הדין בלבד, מבלי התערבות הלקוח ומבלי כל התניה מצידו. עם זאת, משהעלה הנילון טענות בדבר טיב חוות הדעת נראה כי בין הצדדים מחלוקת אזרחית אשר אין מקומה של הועדה להכריע בה וניתן לבררה בערכאות המשפטיות המתאימות. (החלטה מספר את 323/08)

עורך הדין והצד שכנגד: פעולות מותרות של עורך הדין בהליך

עובדות המתלונן, שהינו צד נגדי ללקוח של הנילון, בתביעה משפטית המתבררת בבית המשפט, טוען נגדו, כי גרם בשכנועיו למומחה, שמונה על ידי בית המשפט, להתעכב במשך מספר שבועות מלהשיב על שאלות הבהרה שהעביר לו המתלונן בקשר לחוות הדעת שהוציא המומחה, ואף פנה לבית המשפט בבקשה פורמאלית, להורות למומחה להימנע ממן תשובה לשאלות הבהרה מסוימות.

הנילון טוען, כי המתלונן, שאינן שבע רצון מחוות דעתו של המומחה, מנסה "לערער" על קביעותיו בכמות עצומה של שאלות בלתי לגיטימיות ובלתי מותרות במסגרת שאלות הבהרה שהותרו. וכי הוא, הנילון, פנה לבית המשפט כמתחייב ובקש בדרך המקובלת החלטה בעניין. העניין תלוי ועומד לפני החלטה סופית.

החלטה לגנוז את התלונה. מוסדות הלשכה אינם כלי לגיטימי להשפעה על החלטות בתי משפט בטרם ניתנו בבקשות תלויות ועומדות, ואל להם לנקוט צד בסוגיה העומדת לפני הכרעה בפני בתי משפט, במישרין או בעקיפין. התובע יהיה רשאי להגיש תלונה חדשה אם יהיה לה בסיס לנוכח החלטת בית המשפט בנושא. (החלטה מספר את 144/09)

עורך דין המייצג את עצמו: פעולות מותרות כנגד הצד שכנגד

שאלתא עורך הדין הפונה תבע (כבעל דין פרטי, ולא במסגרת תפקידו) את פלוני שהוא רופא. הפונה מעוניין להגיש תלונה למשרד הבריאות נגד הנתבע בגין התנהגות שאינה הולמת רופא, בעוד ההליכים המשפטיים תלויים ועומדים. הפונה שואל אם עצם הגשת התלונה עשויה להוות עבירה משמעתית, בגין טענה של הפעלת לחץ בלתי לגיטימי.

החלטה עורך דין כבעל דין רשאי לפעול למימוש זכויות וסעדים משפטיים העומדים לרשותו בהתאם לכל דין, כל זמן שנעשה שימוש באמצעים אלה באופן ענייני ובתום לב. מובהר כי הצעד של הגשת תלונה כשלעצמו, כל זמן שיש לתלונה בסיס לכאורי והצדקה עניינית, אינו מעורר סוגיה אתית או משמעתית. (החלטה מספר את 210/09)

גבולות חובת הנאמנות: לקוח הנוטל על עצמו התחייבות בעיתית כלפי צד שלישי

שאלתא כיצד על עורך הדין לנהוג כאשר לקוחו נוטל על עצמו התחייבות מול הבנק אשר חורגת ממסגרת הכספים שהתקבלו על-ידי הלקוח.

החלטה התחייבות לקוח כלפי הבנק בקשר ללקיחת משכנתא על ידי הצד שכנגד, להבדיל מהתחייבותו של עורך הדין בנדון, אינה מעלה שאלות של אתיקה מקצועית. עם זאת יפה עשה עורך הדין הפונה כאשר סייג את התחייבות הלקוח כמפורט במסמכים שצורפו לשאלתא.

פשיטא שעל עורך הדין חלה חובה להסביר ללקוח את משמעות ההתחייבות שהוא נוטל על עצמו, ועורך הדין חייב להיות משוכנע כי אכן הלקוח הבין את משמעות ההתחייבות שהלקוח נוטל על עצמו, בטרם יחתום הלקוח על התחייבות אלו. בכפוף לכך אין כל מניעה כי הלקוח יקבל על עצמו כל התחייבות שאינה בניגוד לחוק. (החלטה מספר את 156/09)

שכר טרחה ורשלנות: סעיף ויתור על טענות הודיות לגבי העבר בהסכם שכר טרחה

עובדות המתלונן שכר אצל הנילונים שירותים משפטיים הקשורים ברישום של פטנט (המצאה של המתלונן). המתלונן טוען שניים: כי הנילונים התרשלו בחיפוש הפטנט וגרמו לו נזק, ושכאשר ביקשו ממנו שירותים נוספים חדשים באותו עניין החתימוהו על הסכם שכר טרחה חדש שכלל ויתור על טענות נגד הנילונים באשר לטענותיו כלפיהם לגבי העבר.

הנילונים טוענים, כי כל העובדות שבתלונה הינן עורבא פרח. חיפוש פטנט אינו מדע מדויק, החתמת לקוח על הסכם שכר טרחה חדש הכולל ויתור על טענות לגבי העבר אינו פסול, והטענות אינן מקימות עילה אתית נגדם. התלונה נדונה בפני ועד המחוז שהורה על גניזתה.

החלטה לגנוז את התלונה. בחלק ניכר מהמקרים טענות באשר לטיפול מקצועי רשלני של עורך דין שגרם נזק צריכות להתברר בבתי משפט או בבוררות ולא בועדת האתיקה. התרשלות זדונית או קיצונית לא נטענה במקרה זה. אכן מקצוע עריכת הדין אינו מדע מדויק וחיפוש פטנט - כל שכן. יש פגם בהחתמת לקוח מראש על ויתור על טענות, אך אין פגם כאשר בתום הטיפול המשפטי ולאחר שכל הטענות הועלו ולובנו, יוסדרו כל הטענות לגבי העבר בהסכם שכר טרחה חדש. גם עורכי דין הינם בני אדם הזכאים להתפשר עם לקוחותיהם כאשר לענייני שכר טרחה תוך ויתור על טענות הדדיות בתום טיפול משפטי. יתר על כן, ראוי לעודד עורכי דין המחתימים לקוח על הסכם שכר טרחה חדש לגבי טיפול עתידי שיכללו בו סעיף "העדד תביעות הדדיות לגבי העבר" במסגרתו. (החלטה מספר את 21/09)

עיסוק אחר: יחסי תלות או כפיפות במסגרת העיסוק האחר

שאלתא הפונה הינה עורכת דין המתמחה כרגע בראיית חשבון במשרד הואי חשבון. האם היא יכולה לאמת חתימה כעורכת דין את חתימות השותפים על תצהירים ומסמכים הקשורים לעבודתם כחאי חשבון?

החלטה לאחרונה החליט הוועד המרכזי של לשכת עורכי הדין לאמץ את המלצת וועדת האתיקה שליחו, לפיה **אין לאפשר לחאי חשבון לעבוד גם כעורכי דין באותו משרד**, וזאת מטעמים של ייחוד המשרד (כלל 4 לכללי האתיקה), ניהוד עניינים (כללי עיסוק אחר), איסור שותפות (סעיף 58 לחוק לשכת עורכי הדין) וגם מן הטעם שיש צורך בהגנה על מקצוע עריכת הדין כמקצוע המבוסס על נאמנות ללקוח, סודיות וחיסיון מקצועי. בהמשך לאותה החלטה, ובמקרה הספציפי שלפנינו מדובר בעורכת דין העובדת בעיסוק אחר כמתמחה במשרד ראיית חשבון. במסגרת עבודתה היא התבקשה לאמת את חתימת השותפים, על מסמכים, הקשורים לעבודתם כחאה חשבון. כלל 1(א)(2) לכללי עיסוק אחר, אוסר על סיטואציה בה מתקיימים במסגרת העיסוק האחר יחסי כפיפות או תלות בו של אותו אדם.

בסיטואציה של המתמחה מתקיים האיסור הזה. ראשית, היא מועסקת כשכירה במשרד של השותפים הואי החשבון. שנית, היא כפופה למאמן אשר אמור לתת חוות דעת לגביה ללשכת הואי החשבון. בנסיבות אלה, אין להתיר חריגה מהכללים. (החלטה מספר את 171/09)

ייחוד המקצוע וכלל 11: חברה המציעה גם שירותים משפטיים

שאלתא הפונה משמשת כעורכת דין במחלקה משפטית בחברה פרטית, העוסקת במתן שירותי דרכים, ביטוח וכד'. בדעת החברה להציע ללקוחותיה, ייעוץ משפטי חינום, על-ידי עורכי דין שכירים במחלקה המשפטית שלה. שאלותיה הן:

1. האם החברה רשאית לפרסם שהיא נותנת ייעוץ משפטי חינום?
2. האם כעורכת דין במחלקה המשפטית, היא רשאית ליתן ייעוץ משפטי ללקוחות החברה כאשר החברה לא גובה על זה כסף?
3. האם היא רשאית לטפל ולייצג לקוחות המופנים על ידי החברה (ללא תמורה, היינו ושהיא לא חולקת את שכר טרחתה עם החברה ו/או עם כל גוף אחר)?

החלטה לשאלה הראשונה - החברה אינה רשאית לתת ייעוץ משפטי בחינום ואף לא לפרסם מתן ייעוץ משפטי חינום מאחר שתהיה בכך משום עבירה על סעיף 20 לחוק לשכת עורכי הדין שכותרתו: "ייחוד פעולות המקצוע". לשאלה השניה - כעורכת דין במחלקה המשפטית הפונה יכולה לתת ייעוץ משפטי לחברה אך אינה יכולה לייצג את לקוחות החברה. יש לתת את הדעת להוראות סעיף 11(ב) לכללי האתיקה. שכן המעסיק פועל למטרת רווח ולא ניתן לנתק את התשלום שמשלם הלקוח עבור מכלול השירותים, את נושא הייעוץ המשפטי. לשאלה השלישית - ככל שהפונה פועלת כעורכת דין עצמאית, אין באפשרותה לקבל לקוחות שיופנו על ידי החברה. כך קובע כלל 11 ב(א) לכללי האתיקה.

יש לתת את הדעת לפסק הדין שניתן בת.א. (מחוזי ירושלים) 4033/02 **לשכת עורכי הדין נגד פיצוי נמרץ בע"מ ואח'** (החלטה מספר את 168/09)